

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ
ТА СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ
В УМОВАХ КРИЗОВОГО СУСПІЛЬСТВА**

МАТЕРІАЛИ

IX Міжнародної науково-практичної конференції

(Ірпінь, 25-29 квітня 2024 року)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ В УМОВАХ КРИЗОВОГО СУСПІЛЬСТВА

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ІХ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

25–29 квітня 2024 року

Ірпінь
2024

УДК 159.922:316.6(06)

ББК 88.37я431

А 43

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Державного податкового університету
(протокол № 4 від 26 вересня 2024 р.)*

А 43

Актуальні проблеми психологічної та соціальної адаптації в умовах кризового суспільства [Електронне видання] : збірник матеріалів ІХ Міжнародної науково-практичної конференції, м. Ірпінь, 25–29 квітня 2024 року. – Ірпінь : Державний податковий університет, 2024. – 582 с. – PDF-формат ; мережеве видання ; інституційний депозитарій. ISBN 978-966-337-741-4

У матеріалах ІХ Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми психологічної та соціальної адаптації в умовах кризового суспільства» висвітлюються теоретико-методологічні та практичні питання розвитку гуманітарного знання як складової гармонійного розвитку особистості; соціально-філософського та політичного осмислення проблем адаптації в умовах кризового суспільства: український і міжнародний досвід; соціологічного та соціально-психологічного вимірів адаптації особистості в умовах сучасного глобалізованого суспільства; соціалізації особистості як освітньої та соціально-педагогічної проблем; психолого-педагогічного забезпечення освітнього процесу: сучасні проблеми та виклики; особливості професійної освіти в Україні та світі; психолого-педагогічного забезпечення освітнього процесу: сучасні проблеми та виклики; сучасні тенденції психологічної допомоги особистості в умовах кризового суспільства.

Зміст матеріалів віддзеркалює актуальні питання теоретичних і прикладних досліджень, спрямованих на вирішення проблем конструювання життєдіяльності особистості в контексті відновлення внутрішнього потенціалу за рахунок особистісного ресурсу.

Матеріали науково-практичної конференції розраховані на наукових працівників у галузі психології, соціології, педагогіки, професійної освіти, викладачів, аспірантів, студентів, а також на практичних психологів, соціальних педагогів, соціологів і соціальних працівників.

За зміст поданих матеріалів несуть відповідальність їх автори.

УДК 159.922:316.6(06)

ББК 88.37я431

ISBN 978-966-337-741-4

© Державний податковий університет, 2024

ЗМІСТ

МАТЕРІАЛИ УЧАСНИКІВ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

- Жижко Олена Анатоліївна, Мартін Бельтран Сауседо*
ФУНКЦІОНАЛЬНА НЕГРАМОТНІСТЬ
ЯК СОЦІАЛЬНО-АНДРАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА
СУЧАСНОГО СВІТУ: ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКИЙ КЕЙС 22
- Urszula Kempieńska, Jan Adam Malinowski*
TOKSYCZNA MIŁOŚĆ MATCZYNA W WARUNKACH
KRYZYSU SPOŁECZNEGO – ZAGROŻENIA DLA DZIECKA 27
- Vynokur Volodymyr Serhiyovych, Rudenko Mykola Vasylyovych*
OPTIMIZATION OF THE EDUCATIONAL PROCESS
FOR THE STUDY OF REINFORCED CONCRETE
STRUCTURES ON THE BASIS OF PSYCHOLOGICAL
AND PEDAGOGICAL RESEARCH 39
- Savchuk Dmytro Olegovych, Rudenko Mykola Vasylyovych*
THE ROLE OF DYNAMIC MONITORING IN ENSURING
THE SUSTAINABILITY OF THE INFRASTRUCTURE
OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS: SOCIAL
PSYCHOLOGICAL AND ENGINEERING ANALYSIS 42
- Бей Христина Артурівна, Калениченко Руслан Арсенович*
ПСИХОЛОГІЧНА ТА СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ
ВІЙСЬКОВИХ З ПОСТТРАВМАТИЧНИМ СТРЕСОВИМ
РОЗЛАДОМ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ 47
- Бережнюк Софія Юріївна, Володько Єлизавета Михайлівна,
Калениченко Руслан Арсенович*
БІОРИТМИ ЛЮДИНИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ПРАЦЕЗДАТНІСТЬ 51
- Берташ Марія Ігорівна, Горецька Анна Олександрівна*
ЗБЕРЕЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ЗДОБУВАЧІВ
ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ 54

<i>Корчова Галина Леонідівна</i> ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ УКРАЇНИ.....	154
<i>Котлярська Анна Володимирівна, Калениченко Руслан Арсенович</i> ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ЛЮДЯМ ПОХИЛОГО ВІКУ В УМОВАХ ВІЙНИ	159
<i>Красильник Юрій Семенович</i> ТЕХНОЛОГІЇ EDTECH У СИСТЕМІ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА».....	162
<i>Куцало Олексій Якович, Руденко Микола Васильович, Бачинська Людмила Георгіївна</i> РОЛЬ СОЦІАЛЬНОГО ЖИТЛА В ПСИХОЛОГІЧНІЙ ТА СОЦІАЛЬНІЙ АДАПТАЦІЇ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ У КРИЗОВИХ УМОВАХ	168
<i>Лавріненко Олександр Михайлович, Руденко Микола Васильович</i> ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	171
<i>Левкович Олег Михайлович, Руденко Микола Васильович</i> НАБУТТЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ЗДОБУВАЧАМИ ТЕХНІЧНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.....	175
<i>Литвинчук Олександра Костянтинівна, Красильник Юрій Семенович</i> АНДРАГОГІКА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	178
<i>Луценко Олександр Петрович, Красильник Юрій Семенович</i> АДАПТАЦІЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В СТАРШІЙ ШКОЛІ В КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ.....	186

Красильник Юрій Семенович,
*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри професійної освіти,
Київський національний університет
будівництва і архітектури*

ТЕХНОЛОГІЇ EDTECH У СИСТЕМІ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА»

Актуальність розвитку цифрових технологій у вищій освіті надзвичайно висока з ряду причин:

➤ широкомасштабне вторгнення рф в Україну та вірусна пандемія виявила потребу у впровадженні технологій для віддаленого навчання та забезпечення неперервного освітнього процесу;

➤ зростання дистанційного навчання детермінує розвиток цифрових інструментів та платформ для ефективної організації навчання;

➤ цифрові технології дозволяють створювати індивідуальні навчальні траєкторії для кожного здобувача вищої освіти, враховуючи їхні потреби, інтереси та рівень сформованих компетентностей;

➤ використання цифрових технологій стимулює розвиток інноваційних підходів в освітньому процесі та дослідницькій діяльності;

➤ заклади вищої освіти повинні відповідати вимогам сучасного ринку праці, де цифрові компетентності стають все більш важливими. З огляду на означене, розвиток цифрових технологій у вищій освіті не лише актуальний, але і невід’ємний елемент сучасної освітньої парадигми.

Дослідженню впровадження цифрових технологій в освітньому процесі присвячені роботи багатьох вчених, зокрема проблем щодо розробки: моделей організаційних систем відкритої освіти (В. Биков, Р. Гуревич, Н. Морзе та ін.), технології дистанційної освіти (В. Биков, В. Кухаренко, Н. Сиротенко, О. Рибалко, Ю. Богачков), систем штучного інтелекту в освіті (Н. Апатова, Н. Балик, Н. Буглай, А. Верлань, І. Візнюк, М. Жалдак, Л. Куцак та ін.), технології Edtech як засіб освіти (Н. Баталічева, З. Височан, І. Козлова, О. Сопіна, О. Юденкова та ін.). Законодавчі документи, зокрема, «Україна 2030Е – країна з розвинутою цифровою економікою» [6] розглядають цифровізацію освіти як першочергове завдання ефективного розвитку цифрового

суспільства та цифрової економіки в Україні. Однак вирішення проблем щодо впровадження інноваційних технологій в систему підготовки здобувачів за спеціальністю «Професійна освіта» потребує цілеспрямованого концептуального та змістового визначення. Тому *мета дослідження* полягає в розробці моделі впровадження технології EdTech в систему реалізації освітніх програм за спеціальністю «Професійна освіта».

Починаючи з 2016 року фінська організація HundrED [10] працює над тим, щоб підкреслити важливість інновацій в освіті. Метою щорічного рейтингу HundrED є впровадження нововведень, популяризація новаторів та поширення прогресивних змін у закладах освіти. У 2024 році міжнародна група експертів оцінила понад три тисячі освітніх інновацій, відібрано сто найкращих із 47 країн. Найпоширенішою новацією виявилася технологія EdTech (від англ. education – «освіта» та technology – «технології») – проекти в галузі освітніх технологій. Р. Кханна, засновник і генеральний директор Suraasa (платформа кар'єрного зростання для педагогів) підкреслює, що EdTech – це більше, ніж оцифрування книг, використання гаджетів для навчання чи можливість дистанційного навчання. Це зміна парадигми, яка революціонує педагогіку, розширює можливості педагогів і покращує досвід навчання [11].

У Звіті «Ринок EdTech: глобальні галузеві тенденції, частка, розмір, зростання, можливості та прогноз 2023–2028» (Market Intelligence Platform) відмічається, що EdTech є технологією яка використовується для надання освіти на віртуальному рівні і складається з апаратного та програмного забезпечення. У 2022 році обсяг світового ринку електронних технологій сягнув 194,6 мільярда доларів США. У перспективі до 2028 року ринок досягне 452,4 мільярда доларів США, демонструючи темп зростання на 14,3% протягом 2023–2028 років [9]. На думку дослідників, технології EdTech відіграють важливу роль у забезпеченні стабільності та неперервності освіти. Адже платформи для відео-занять, інтерактивні навчальні матеріали та курси онлайн роблять освіту більш гнучкою та доступною для всіх [3]. Н. Баталічева та І. Козлова визначили перспективні напрями розвитку технології EdTech у сучасних реаліях, а саме: використання штучного інтелекту для персоналізації навчання, створення індивідуальних програм та оптимізації навчання; розвиток технологій віртуальної реальності та доповненої реальності для створення більш реалістичних та інтерактивних навчальних матеріалів; використання блокчейну для створення систем управління навчальними даними та перевірки кваліфікацій; роботизація та автоматизація

освітнього процесу; розвиток гейміфікації у навчанні; застосування Інтернет-речей для створення розумних класів та покращення освітньої взаємодії; використання хмарних технологій для покращення доступності навчання та створення більш гнучких навчальних середовищ; розвиток модульної системи навчання, що надає студентам більш гнучкі та індивідуальні навчальні програми; посилення ролі даних та аналітики в освіті для підвищення ефективності навчання та покращення результатів; переорієнтація можливостей EdTech-платформ на мобільні пристрої [1].

Т. Тардаскіна та А. Рекліцька розглянули питання розвитку цифрових інструментів для закладів вищої освіти в умовах розвитку EdTech, які ефективні для підтримки комунікації, співпраці, креативності та інноваційності: Lean Canvas, StudDiary, Google Classroom, системи дистанційного навчання (Moodle, ATutor, Claroline, Dokeos, LAMS, OLAT та ін. [5].

Л. Кушнір, І. Хмельяр, О. Шелевер відносять до найбільш використовуваних інструментів EdTech для підтримки студентів і викладачів: камери відеоконференцій, програми для відеозустрічей, платформи управління навчанням, ігрові програми, цифрові дошки, комунікаційні дошки/інструменти обговорення, ноутбуки, планшети та проєктори, програми для спілкування, дослідницькі платформи, програмне забезпечення для презентацій та дизайну [4].

С. Бушуєвим, Г. Корчовою, Ю. Красильником, М. Руденком, Б. Козиром досліджено глобальні тренди та джерела формування кліпового мислення в період цифровізації освітніх систем. Встановлено, що ключовими впливами є перехід до нової моделі глобального оточення та розширення застосування штучного інтелекту в освітніх системах [2].

Науково-педагогічними працівниками кафедри професійної освіти Київського національного університету будівництва і архітектури досліджено особливості реалізації освітніх програм за спеціальністю «Професійна освіта». Зроблено висновок, що освітні трансформації детерміновано сучасними засобами цифрових технологій [7, 8].

Урахування результатів досліджень [1, 3, 4, 5, 6] та освітньої практики дає можливість розробити модель впровадження технології EdTech в систему реалізації освітніх програм за спеціальністю «Професійна освіта», яка включає такі кроки та етапи:

➤ аналіз потреб та можливостей: ретельне визначення потреб здобувачів вищої освіти та вимог ринку праці в галузі професійної освіти, діагностування їх готовності до діяльності в цифровому освітньому середовищі;

➤ розробка стратегії: розробка концепції впровадження EdTech, визначення цілей, завдань та очікуваних результатів;

➤ підготовка викладачів: навчання викладачів та інших працівників закладу вищої освіти щодо використання цифрових технологій в освітньому процесі;

➤ вибір та адаптація інструментів: вибір та адаптація цифрових платформ, програмного забезпечення та інших інструментів для використання в освітньому процесі з урахуванням специфіки спеціальності «Професійна освіта»;

➤ підготовка навчальних та методичних матеріалів: розробка та адаптація навчальних та методичних матеріалів для використання в онлайн- та офлайн-форматах, включаючи відео-заняття, інтерактивні завдання, вебінари тощо;

➤ впровадження та тестування: поетапне впровадження цифрового контенту, тестування його ефективності та здійснення коригувань згідно з результатами тестування;

➤ моніторинг та оцінка: постійний моніторинг процесу впровадження EdTech та оцінка його ефективності з метою виявлення успіхів та недоліків;

➤ супровід та підтримка: забезпечення системи супроводу та підтримки для викладачів та здобувачів вищої освіти, включаючи консультування, тренінги та технічну підтримку;

➤ постійне вдосконалення: здійснення постійного вдосконалення моделі на основі отриманих досвіду та змін у потребах освітньої галузі та ринку праці.

Отже, обрання EdTech, як освітньої технології, для впровадження у процес підготовки майбутніх педагогів професійного навчання має кілька важливих переваг з точки зору:

➤ інноваційності: EdTech впроваджує інноваційні методики та підходи до навчання, які сприяють активному залученню здобувачів вищої освіти та покращенню результатів навчання;

➤ доступності: дана технологія забезпечує можливість навчання в чек-віддалений доступ до навчального контенту;

➤ індивідуалізації навчання: EdTech дозволяє налаштовувати освітній процес під конкретні потреби та інтереси кожного здобувача вищої освіти, створюючи індивідуальні навчальні траєкторії;

➤ ефективності: EdTech сприяє результативності навчання шляхом підсилення навчально-пізнавальної діяльності та мотивації здобувачів вищої освіти;

➤ адаптабельності: EdTech дозволяє швидко адаптуватися до змін у сучасному освітньому середовищі та впроваджувати нові підходи та інструменти для покращення процесу навчання.

➤ готовності до майбутньої професійної діяльності: враховуючи швидкі темпи технологічного розвитку, використання EdTech допомагає здобувачам вищої освіти набувати цифрові компетентності, які є критичними для успішної кар'єри у майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баталічева Н. О., Козлова І. М. Сучасні тенденції розвитку EdTech компаній та їх вплив на формування маркетингової стратегії у сфері освітніх технологій. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом*. 2023. Випуск 2 (69). С. 47–53. URL : <https://journals.mau.gov.ua/index.php/economics/article/view/2494/2964> (дата звернення: 07.03.2024).

2. Розвиток кліпового мислення здобувачів вищої освіти в інформаційному оточенні / Бушуєв С., Корчова Г., Красильник Ю., Руденко М., Козир Б. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2024. Том 99, № 1. С. 76–94. URL : <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/issue/view/128> (дата звернення: 10.03.2024).

3. Височан З., Сопіна О., Юденкова О. Технології EdTech як засіб стабільності та неперервності освіти. URL : https://lib.iitta.gov.ua/736743/1/Стаття%20Юденкова%20_фахове%20видання.pdf (дата звернення: 08.03.2024).

4. Кушнір Л., Хмеляр І., Шелевер О. EdTech в освіті: переваги, ризики та перспективи в Україні. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Вип. 61, том 2. С. 242. URL : http://www.aphn-journal.in.ua/archive/61_2023/part_2/39.pdf (дата звернення: 17.03.2024).

5. Тардаскіна Т. М., Рекліцька А. О. Сучасний цифровий інструмент для закладів вищої освіти в умовах розвитку EdTech. *Економіка та суспільство*. 2023. Випуск 55. URL : <https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2879/2803> (дата звернення: 17.03.2024).

6. Україна 2030 Е – країна з розвинутою цифровою економікою. URL : <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html> (дата звернення: 20.03.2024).

7. Peculiarities of technique of teaching technical disciplines in the institution of higher education of the building profile / Chernyshev D. O., Maksymiuk Yu. V., Krasyllyuk Yu. S., Korchova H. L., Rudenko M. V. *Onip*

матеріалів і теорія споруд. 2022. Вип. 108. С. 35–62. URL : http://opir.knuba.edu.ua/files/zbirnyk-108/03-108_chernyshev_d.o._maksymiuk_yu.v._krasylnyk_yu.s._korchova_h.l._rudenko_m.v.pdf (дата звернення: 06.03.2024).

8. Didactic aspects of the transformation of clip thinking in the context of teaching of construction mechanics / Chernyshev D. O., Pochka K. I., Korchova H. L., Krasyl'nyk Yu. S., Rudenko M. V. *Strength of Materials and Theory of Structures* : Scientific-and-technical collected articles. Kyiv : KNUBA, 2023. Issue 11. P. 3–12. URL : <http://omtc.knuba.edu.ua/article/view/296252> (дата звернення: 06.03.2024).

9. EdTech Market: Global Industry Trends, Share, Size, Growth, Opportunity and Forecast 2023–2028. *Prospective Assessment: EdTech Sector's Expansion and Opportunities 2022–2027*. URL : <https://www.reportlinker.com/p06372694/Edtech-Market-Global-Industry-Trends-Share-Size-Growth-Opportunity-and-Forecast.html> (дата звернення: 21.03.2024).

10. HundrED. URL : <https://hundred.org/> (дата звернення: 18.03.2024).

11. Rishabh Khanna. Transforming education for the future: How Edtech is revolutionising the classroom. URL : <https://timesofindia.indiatimes.com/blogs/voices/transforming-education-for-the-future-how-edtech-is-revolutionising-the-classroom/> (дата звернення: 20.03.2024).

Наукове електронне мережеве видання

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ПСИХОЛОГІЧНОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ
В УМОВАХ КРИЗОВОГО СУСПІЛЬСТВА**

**Збірник матеріалів
VIII Міжнародної науково-практичної конференції**

20 квітня 2023 року

Укладачі

*Р. А. Калениченко,
І. О. Петухова*

Відповідальний за випуск

А. В. Лавренюк

Верстка

Д. П. Завальницька

Здано до друку 25.10.2023

Друк. арк. 33,61

Замовлення № 1116

*Підготовлено до друку редакційно-видавничим відділом
Державного податкового університету
08205, вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, Київська область, Україна*

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців,
виготовників і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 7669 від 20.09.2022*